

CSORVÁS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK
15/2011.(X.28.)

önkormányzati rendele

a természeti és építészeti értékek helyi védelméről

(a módosításokkal egységes szerkezetben)

Csorvás Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 44/A. § (2) bekezdésében, a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 16. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 24. § (1) bekezdésének b) pontjában, valamint az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. tv. 57.§ (3) bekezdésében megállapított feladatkörében eljárva, figyelemmel az építészeti örökség helyi védelmének szakmai szabályairól szóló 66/1999. (VIII. 13.) FVM rendelet előírásaira, a következőket rendeli el.

1. § Csorvás Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a Csorvás Nagyközség Önkormányzatának a természeti és építészeti értékek helyi védelméről szóló 20/1993. (X.8.) rendeletének 1. számú mellékletében nevesített helyi jelentőségű természeti területek, természetvédelmi- és építészeti értékek védettségét e rendelettel fenntartja.

2. § (1) A rendelet hatálya kiterjed a helyi természeti értékek és a helyi építészeti örökség mindazon elemére, amely külön jogszabályok alapján nem áll védelem alatt, és amelyet helyi természeti és építészeti értéként e rendelet védetté nyilvánít, és e rendelet 1. mellékletében felsorol.

(2) ¹ A településtörténeti és helyi építészeti szempontból értéket képviselő, épületek, épületegyüttesek hosszú távú megőrzése, ezen épületek fenntartása, és méltó hasznosítása kulturális és településpolitikai érdek.

3. § ² A rendelet 1. mellékletében 24. sorszám alatt megjelölt „Mágocsér vagy Hajdúvölgy” megnevezésű 023,027,034,039,054 helyrajzi számú területek, valamint a 12. sorszám alatt lévő 0193 hrsz-ú Sarkadi dűlő akácfái megnevezésű terület az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeletetetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet alapján Natura 2000 területnek minősülnek.

4. § ³

5.§ Védett épületek esetében a jogszabályban meghatározott tulajdonosi kötelezettség (jókarbantartás, az építmény állapotának, állékonyságának időszakonkénti felülvizsgálata) a védett építmények tulajdonosaira fokozottan vonatkozik. Ha a védelem érdekei megkövetelik, ezen kötelezettségek teljesítését az építésügyi hatóság elrendelheti.

6. § Az épületeket hagyományos építészeti tömegükben, tetőformájukban kell megtartani, érintetlenül hagyva a homlokzati nyílásrendet és a nyílások osztását, megőrizve a homlokzati

---

¹ A 2. § (2) bekezdését az 5/2012.(III.1.) önkormányzati rendelet módosította

² A 3. §-t az 5/2012.(III.1.) önkormányzati rendelet módosította.

³ A 4. §-t az 5/2012.(III.1) önkormányzati rendelet helyezte hatályon kívül.

tagozatokat. Az építésügyi hatóság elrendelheti az engedély nélkül létesített – a védett épületek megjelenését zavaró – épületrészek, hozzáépítések, később alkalmazott díszítések, tetőátalakítások, vakolat, cégtábla, kirakatszekrény eltávolítását.

A védett épületek belső korszerűsítését, átalakítását, esetleg bővítését a védettség nem akadályozza. Ez utóbbi esetében az eredeti épület tömegformája, homlokzati kialakítása és utcaképi szerepe nem változhat.

7. § Helyi védelem alá vont épületeken külső vagy belső felújítási-, helyreállítási, bővítési vagy bontási, illetve az építmény jellegét, megjelenését bármely módon érintő munkát csak az építésügyi hatóság által – a helyi építésügyi előírások alapján – engedélyezett módon lehet végezni.

8. § Védett épületet elbontani csak a műszaki avultság beálltával, a védettség megszűntetését követően szabad. Ez esetben is szükséges az építésügyi hatóság közreműködése.

9. § Helyi védelem alatt álló épületen reklám, hirdető-berendezés nem helyezhető el. A védelem alatt álló épületek környezetében különállóan megjelenő berendezés vagy tárgy elhelyezése csak az építésügyi hatósággal egyeztetve csak úgy történhet, hogy az épületnek mint a városképet meghatározó elemnek a képét ne bontsa meg.

10. § Az utcakép, és belső településkép védelme érdekében a helyi védelem alatt álló épületekkel szomszédos, ill. azokkal szemben lévő ingatlanokban az építészeti tömeget, tetőformát, homlokzatképzést érintő változtatásokat a tervezés időszakában, ill. a megvalósítás előtt egyeztetni kell az építésügyi hatósággal

11. § ⁴ A helyi jelentőségű védett természeti területek, és a természetvédelmi értékek kezelési, gondozási feladatait a Csorvási Nonprofit Szolgáltató Kft végzi.

12. § ⁵ (1) A helyi jelentőségű védett természeti értékek felsorolását, helyrajzi számát, annak jellegét, terület esetében a kiterjedését, valamint a védetté nyilvánítás indokát, e rendelet 1. számú melléklete tartalmazza.

(2) A helyi jelentőségű védett természeti területek kezelési tervét az e rendelet 2. számú melléklete tartalmazza.

(3) Csorvás Város helyi építészeti értékeinek felsorolását e rendelet 3. számú melléklete tartalmazza.

13. § E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a Csorvás Nagyközség Önkormányzatának a természeti és építészeti értékek helyi védelméről szóló 20/1993. (X.8.) számú rendelete.

14. §⁶

15. § (1) Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

⁴ A 11. §-t az 5/2012.(III.1.) önkormányzati rendelet módosította.

⁵ A 12. §-t az 5/2012.(III.1.) önkormányzati rendelet módosította.

⁶ A 14. §-t a 14/2012.(V.31.) önkormányzati rendelet helyezte hatályon kívül

(2) A rendelet kihirdetéséről és végrehajtásáról, valamint egy példányának a működési területe alapján érintett nemzeti park igazgatóság részére történő megküldéséről a jegyző gondoskodik.

Szilágyi Menyhért
polgármester

Dr.Kerekesné Dr.Mracskó Gyöngyi
jegyző

Kihirdetve: 2011. október 28-án.

1. melléklet a természeti és építészeti értékek helyi védelméről szóló 15/2011. (X. 28.) önkormányzati rendelethez ⁷**Csorvás város helyi természetvédelmi értékei**

	A A természetvédelmi értékek megnevezése	B Helyrajzi száma	C A terület jellege	D A terület kiterjedése	E A védetté nyilvánítás indoka, természetvédelmi célja
1.	1, Rákóczi utca hársfái	538	természeti emlék		A védetté nyilvánítás indoka: a főutca településképét meghatározó fasor hosszú távú fenntartásának, megőrzésének biztosítása.
2.	2, Petőfi liget gesztenyefái	376	természeti emlék		A különlegesen szép példányokból álló faállomány, cserjefaj és aljnövényzet hosszú távú fenntartásának, megőrzésének biztosítása. A településrész mikroklímájának javításában jelentős szerepet tölt be. Madarak, rágcsálók, rovarok természetes élőhelye. Biológiai sokféleség megőrzése céljából érdemes a helyi védelemre.
3.	Szabadság park faállománya	354	természet védelmi terület	1ha 2957 m ²	Az park értékes növényállománya városképet meghatározó, a zöldfelületi rendszer jelentős eleme. Kiemelt oltalma kulturális-, esztétikai-, oktatási célból szükséges.
4.	Petőfi pusztai 9,6 hektáros park	0119/2	természet védelmi terület	9,6 ha	Az egykori Wenckheim birtokhoz tartozó park mai napig megmaradt növényállományának értékes faegyedei jelentős esztétikai-, oktatási értéket is képviselő természeti értékünk. A különböző kisállatok, madarak, rovarok számára is élőhelyet biztosító növénytársulás védelme a biológiai sokféleség megőrzése céljából szükséges.
5.	Római katolikus temető faállománya	370	természeti emlék		A faállomány hosszú távú fenntartásának, megőrzésének biztosítása.
6.	Köztemető vadgesztenye-, platán-, és nyírfái	51	természeti emlék		A különlegesen szép példányokból álló faállomány és aljnövényzet hosszú távú fenntartásának, megőrzésének biztosítása.

⁷ Az 1. mellékletet az 5/2012.(III.1.) önkormányzati rendelet módosította.

7.	Városháza udvarán lévő hárs-, és gesztenyefái	659	természeti emlék		A különlegesen szép példányokból álló faállomány fenntartásának, megőrzésének biztosítása.
8.	Rákóczi utca 68. sz. alatti szelídgesztenyefák	19/7	természeti emlék		Az Alföldön ritkának számító három szelídgesztenyefa értékes termése és fája miatt érdemes a helyi védelemre, hosszú távú megőrzésük oktatási célt is szolgál.
9.	Rudolf majori kastélyépület körbevevő faállománya	049/6	természet védelmi terület	1ha 5347m ²	A Wenckheim Rudolf birtokhoz tartozó park mai napig megmaradt növényállománya jelentős esztétikai értéket képviselő természeti értékünk. A különböző kisállatok, madarak, rovarok számára is élőhelyet biztosító növénytelepítés megőrzésre érdemes. A oltalma a biológiai sokféleség megőrzése céljából fontos.
10.	István király utcai vadgesztenyefák	317	természeti emlék		Az azonos méretű fák esztétikai és városképet meghatározó szerepük miatt érdemesek a helyi védelemre. Nagymértékben javítják a környezetük mikroklímáját
11.	Petőfi utcai platánfák	353	természeti emlék		Értékes, városképet meghatározó platánfasor. Az azonos méretű fák esztétikai szempontból is jelentősek. Nagymértékben javítják a környezetük mikroklímáját.
12.	Sarkadi dűlő akácái	0193	természeti emlék		A facsoport hosszú távú fenntartásának, megőrzésének biztosítása, ezáltal az erdélyi hérics élőhelyének oltalma.
13.	István király utcai iskola melletti fasor	317	természeti emlék		Az utca két oldalán lévő fasor utcaképet meghatározó elem, esztétikai szempontból is jelentős. Javítják a környezetük mikroklímáját.
14.	Piactér fái	1690	természeti emlék		Értékes, városképet meghatározó platánfasor. Az azonos méretű fák esztétikai szempontból is jelentősek. Jelentősen javítják a környezetük mikroklímáját. A védettség célja a faállomány hosszú távú megőrzésének, fenntartásának biztosítása
15.	MÁV állomás vadgesztenye és japánakácái	2270/2	természeti emlék		A faállomány fenntartásának biztosítása. A Vasútállomás meghatározó tájképi elemei.
16.	Hankó gyep	0158/4	természet védelmi terület	500 m ²	Természetes tájrészlet, mely emberi beavatkozás nélkül jött létre, sohasem művelték, az itt élő, kiemelt értéket képviselő növényfajok indokolják védettségét.
17.	Kondorosi határ melletti törpemandula (hanga barack)	081, 0107/2	természeti emlék		A Magyarországon védettséget élvező növény ilyen csoportos előfordulása ritkaságszámba menő. A kiemelt értéket képviselő növény oltalma országosan csökkenő egyedszáma, valamint esztétikai értéke miatt szükséges és fontos.

18.	Batthyány utca 4. számú ingatlan előtti jegenyenyár	539/1	természeti emlék		Fontos városképet meghatározó elem a természetes, szabályos koronájú jegenyenyár.
19.	Sztojanovics nyárfasor	08/16 és 08/17	természeti emlék		Az egységes méretű és koronájú, szép példányokból álló faállomány fenntartásának biztosítása
20.	Vasút melletti „makkos kiserdő” tölgyfa állománya	2270/1	természet védelmi terület	2 ha 8172 m ²	Tájképileg is meghatározó a főleg kocsányos tölgyekből álló erdősáv, de a fészkelő madarak, a kisemlősök és egyéb állatfajok számára is fontos, mert számukra megfelelő életfeltételt biztosít.
21.	Vasúti töltés ősgyepje az orosházi határig	0182/1, 0183	természeti emlék	9m ha 8457 m ²	Kiemelt jelentőségű természet megőrzési (NATURA 2000) terület. Természetes tájrészlet, mely emberi beavatkozás nélkül jött létre, sohasem művelték, az itt élő különleges növényfajok indokolják védettségét. Az országosan védett erdélyi hérics lelőhelye.
22.	Almádi tó partjának faállománya	040/42	természet védelmi terület	3208 m ²	Az egykori kastély parkjának faállománya üde színtölt az alföldi síkságon. A faállomány, a cserjefajok és az aljnövényzet megőrzése és fenntartása oktatási és esztétikai érdek. Az itt fészkelő madárvilág és a vízhez kötött életmódú állatok szempontjából jelentős élőhelyi szerepe van. A biodiverzitás (biológiai sokféleség) megőrzése szempontjából is érdemes az oltalomra.
23.	„Gubján forrás” látványos nádtermése	0185	természet védelmi terület	2975 m ²	A Maros egyik fattyúágának mélyedése, gazdag látványos nádtermése mellett élőhely teremtő funkciója is van. Sok madár fészkelő helye. Csorvás területén itt található meg a különleges emlősállat, a védett földikutya. Oltalma a vizes élőhely és a hozzá kötődő élővilág megőrzése, háborítatlanságának biztosítása miatt szükséges. Természetes tájrészlet.
24.	Mágocs-ér vagy Hajdúvölgy	023, 027, 034, 039, 053, 054	természet védelmi terület	11 ha 0103 m ²	Kiemelt jelentőségű természet megőrzési (NATURA 2000) terület. Ökológiai folyosó szerepet tölt be. Oltalma a vizes élőhely és a hozzá kötődő élővilág megőrzése, háborítatlanságának biztosítása miatt szükséges. Természet közeli tájrészlet.
25.	Homokbánya- tó	011/29	természet védelmi terület	4 ha 3673 m ²	Az egykori homokbánya helyén kialakult tó környezete természetes módon erdősült be. Az itt fészkelő madárvilág, és a vízhez kötött életmódú állatvilág szempontjából jelentős élőhelyi szerepe van. Kiemelt oltalma a biológiai sokféleség megőrzése miatt fontos. Oktatási és esztétikai célt is szolgál.
26.	Károly-majori magtárépület mellett lévő 1 db vadgesztenyefa	061/4	természeti emlék		Esztétikai szempontból értékes természeti elem a Wenckheim kastély parkjából megmaradt vadgesztenyefa. Egyedi, rendkívül szabályos lombkoronája ritkaságszámba megy, a környezetének meghatározó tájképi eleme.

**2. melléklet a természeti és építészeti értékek helyi védelméről szóló 15/2011. (X. 28.)
önkormányzati rendelethez⁸**

Csorvás város helyi jelentőségű védett természeti területeinek természetvédelmi kezelési terve

A.) Parkok, faállományok

Sor-szám	Elnevezés	Védelmi Kategória
3.	Szabadság park faállománya	Természetvédelmi Terület
4.	Petőfi pusztai 9,6 ha-os park	Természetvédelmi Terület
9.	Rudolf majori kastélyépületet körbevevő faállomány	Természetvédelmi Terület
20.	Vasút melletti makkos kiserdő tölgyfa állománya	Természetvédelmi Terület
22.	Almádi tó partjának faállománya	Természetvédelmi Terület

- A kezelés célja a parkok és erdők faállományának, cserjefajainak és aljnövényzetének megőrzése.
- A fák pusztulása esetén lehetőleg ugyanolyan fafajú fával történő pótlást kell végezni.
- A fák gallyazása csak a személyi sérülés vagy vagyoni kár megelőzése miatt indokolt.
- Az esetlegesen előforduló, a telepített park faállományán kívül spontán megtelepülő idegenhonos, invazív fák és cserjék eltávolítása és lehetőség szerint őshonosakra történő lecserélése javasolt.

B.) Gyeppek

Sor-szám	Elnevezés	Védelmi Kategória
16.	Hankó gyep	Természetvédelmi Terület
17.	Kondorosi határ melletti törpemandula	Természeti Emlék
21.	Vasúti töltés ősgyepje az orosházi határig	Természeti Emlék

- A természetvédelmi kezelés célja az őshonos löszpusztagyep növényzet megőrzése. Kiemelt értéket képviselnek a védett törpemandula (*Amygdalus nana*) állományai (17-es terület), valamint a vasúti töltés oldalában lévő, fokozottan védett volgamenti hérics (*Adonis vologensis*) állományai (21-es terület) és az élőhelyüül szolgáló löszpusztagyep maradvány, melyben számos más védett növényfaj él: gumós macskahere (*Phlomis tuberosa*), hengeresfészű peremisz (*Inula germanica*), kék atracél (*Anchusa barrelieri*), apró vetővirág (*Sternbergia colchiciflora*).
- A gyepeken rendszeres évi legalább egyszeri kaszálást kell végezni, a gyepszénát a területről maradéktalanul el kell távolítani.
- A vasúti mezsgye nádassal benőtt részein gyakoribb kaszálás javasolt a nád visszaszorítása és a löszgyep védelme szempontjából.
- A gyepeken meg kell akadályozni az idegenhonos invazív fajokkal (akác, keskenylevelű ezüstfa sarjak) és az őshonos terjedőképes fajokkal (kőkénnyel, vadrózsával) történő cserjésedést, rendszeres cserjeirtást kell végezni.

⁸ A 2. mellékletet az 5/2012.(III.1.) önkormányzati rendelet állapította meg.

-A törpemandulával érintett részeken csak az idegen cserjék eltávolítása szükséges.

C.) Vizes élőhelyek

Sor-szám	Elnevezés	Védelmi Kategória
23.	„Gubján forrás” látványos nádtermése	Természetvédelmi Terület
24.	Mágocs-ér vagy Hajdúvölgy	Természetvédelmi Terület
25.	Homokbánya tó	Természetvédelmi Terület

- A természetvédelmi kezelés célja a vizes élőhelyek és a hozzájuk kötődő élővilág megőrzése, háborítatlanságuk biztosítása.

D.) Fák, fasorok

Sor-szám	Elnevezés	Védelmi Kategória
1.	Rákóczi utca hársfái	Természeti Emlék
2.	Petőfi liget gesztenyefái	Természeti Emlék
5.	Római katolikus temető faállománya	Természeti Emlék
6.	Köztető vadgesztenye- platán- és nyírfái	Természeti Emlék
7.	Városháza udvarán lévő hárs és gesztenyefák	Természeti Emlék
8.	Rákóczi utca 68. szám alatti szelíd gesztenyefák	Természeti Emlék
10.	István király utcai iskola melletti fasor	Természeti Emlék
11.	Petőfi utcai platánfák	Természeti Emlék
12.	Sarkadi dűlő akácfái	Természeti Emlék
13.	István király utcai iskola melletti fasor	Természeti Emlék
14.	Piactér fái	Természeti Emlék
15.	Máv állomás vadgesztenye és japán akác fái	Természeti Emlék
18.	Batthyány u. 4. számú ingatlan előtt jegenyenyár	Természeti Emlék
19.	Sztojanovics nyárfasor	Természeti Emlék
26.	Károly-majori magtárépület mellett lévő 1 db vadgesztenyefa	Természeti Emlék

- A védettség és a kezelés célja a faállományok hosszútávú fenntartása, megőrzése.
- A fák pusztulása esetén lehetőleg ugyanolyan fafajú fával történő pótlást kell végezni.
- A fák gallyazása csak a személyi sérülés vagy vagyoni kár megelőzése miatt indokolt.

**3. melléklet a természeti és építészeti értékek helyi védelméről szóló 15/2011. (X. 28.)
önkormányzati rendelethez⁹**

Csorvás város helyi építészeti értékei

	A Védett érték pontos címe	B Helyrajz i száma	C Épület jellege	D Védelem indokolása
1.	Tanya 273.	0119/1	kastély	Petőfi pusztai megmaradt intézői lak (kiskastély) 1880-ban épült, a legkorábbi kúria Csorváson. A félig elkészült (nagy)kastélyt elhordták, csak az alapok maradtak meg. Az intézői lak jelenleg lakatlan.
2.	Tanya 406.	049/6	kastély	Rudolf-majori kastély az 1925-1928 között épület. Gróf Wenckheim Rudolf vadászkastélynak építette, majd gróf Wenckheim Matild lakta. Az államosítás után TSZ irodaház. A klasszicizáló homlokzati elemekkel díszített épület a 2010-es évben végrehajtott felújítás, korszerűsítés után ifjúsági-turisztikai szálláshelyként funkcionál.
3.	Tanya 409.	061/4	ipari emlék	Károly-majori magtárépület az 1890-es évek körül épített, valószínűleg Ybl Miklós tervei alapján. Jelenleg használaton kívül van.
4.	Tanya 409.	061/3	kegyeleti emlék	Gróf Wenckheim Károly síremléke.
5.	Bajcsy-Zsilinszky Endre utca 1/2.	369/2	ipari emlék	Malomépület, mely gróf Wenckheim Matild tulajdona volt. Az 1920-1922 között épült, téglarchitektúrás homlokzata jól állja a megpróbáltatásokat. Részlegesen raktárként használják.
6.	Rákóczi u. 34.	344	ipari emlék	A település első komoly ipari üzeme, homlokzata vakolatarchitektúrás, felújított. Jelenleg tollfeldolgozó üzemel benne.
7.	Rákóczi u. 17.	659	központ menny	A Városháza épülete 1912-ben épült Községháza céljára. A település arculatának építészeti meghatározója, a helyi ízű romantikus stílusjegyekkel díszített homlokzatával. (Íves és ovális felső kiképzésű ablakok, vakolatkeretek, és

⁹ A 3. mellékletet az 5/2012.(III.1.) önkormányzati rendelet állapította meg.

				vakolatbetétek.) A szárazkapus oldalbejárat, és homlokzati nyílásrend összehangolt építészeti megjelenést biztosít.
8.	Arany János utca 8-10.	683	közüintézmény	Az 1906-1907 között épült romantikus stílusjegyekkel díszített homlokzata, ablakai ovális felső kiképzésűek. Homlokzati tagolása, ablakkeretezése téglaszalagokkal keretekkel van megoldva. Eddig általános iskola működött benne.
9.	István király utca 34.	309/1	közüintézmény	Az 1906-1907 között épült romantikus stílusjegyekkel díszített homlokzata, ablakai ovális felső kiképzésűek. Homlokzati tagolása, ablakkeretezése téglaszalagokkal keretekkel van megoldva. Jelenleg óvoda működik benne.
10.	Kölcsey Ferenc utca 10.	827	lakóház	Az 1900-as évek elején épült. Középosztású szárazkapus bejárata, homlokzatképzése, homlokzati nyílásrendje a polgári házak jellegzetes építészeti elemeit tükrözi.
11.	Békéscsabai u. 3.	1847	lakóház	A szlovák építészeti hagyományokat követő „podszyenkás” előtornácós ház. Jellegzetessége, hogy az utcai szoba előtt is húzódik egy 1 méter szélességű, 3 faoszlopon nyugvó előtornác, amit díszesen faragott 1 méter magas kerítés választott el az utcától. Hasonló az udvar felőli kiképzés is. Az előtornác és az udvar felőli rész oromdeszkái is faragottak.
12.	Széchenyi István utca 19.	277	lakóház	A csorvási magyar parasztházak egyik legépebb épülete, agyagból készült, döngöléssel. Beosztása megegyezik a szlovák parasztházakéval: tisztaszoba, konyha, lakószoba, kamra. Az udvartól ezt a típust is faoszlopokon nyugvó tornác választja el. Ennek az épületnek az oromdeszkái a legszebben faragottak közzé tartoztak.